

ПРАВООХОРОННА ДІЯЛЬНІСТЬ У СИСТЕМІ ЗАВДАНЬ СЛУЖБИ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ

ПОНОМАРЬОВ Сергій Павлович - здобувач Харківського національного університету органів внутрішніх справ

В статті розглядається роль і місце правоохоронної діяльності в системі завдань Служби безпеки України. Проаналізовано діяльність законодавства, регламентуючого правовий статус і функціонування підрозділів Служби безпеки України.

Ключові слова: *правоохоронна діяльність, завдання служби безпеки, територіальна цілісність, корупція, організована злочинність, прояви сепаратизму.*

Питання забезпечення незалежності та суверенітету нашої держави за останні роки, особливо враховуючи нинішню політичну ситуацію, набуло надзвичайної актуальності. Приймаються закони та підзаконні нормативно-правові акти, спрямовані на врегулювання як внутрішніх, так і зовнішньодержавних відносин. Так, Служба безпеки України (далі – СБУ) посідає одне із найголовніших місць у забезпеченні територіальної цілісності України, а отже, у її становленні та розвитку. Відповідно до Закону України «Про Службу безпеки України», на Службу безпеки України у межах визначеної законодавством компетенції покладається захист державного суверенітету, конституційного ладу, територіальної цілісності, економічного, науково-технічного і оборонного потенціалу України, законних інтересів держави та прав громадян від розвідувально-підривної діяльності іноземних спеціальних служб, посягань з боку окремих організацій, груп та осіб, а також

забезпечення охорони державної таємниці. До завдань Служби безпеки України також входить попередження, виявлення, припинення та розкриття злочинів проти миру і безпеки людства, тероризму, корупції та організованої злочинної діяльності у сфері управління і економіки та інших протиправних дій, які безпосередньо створюють загрозу життєво важливим інтересам України.

Слід відмітити, що останнім часом діяльність СБУ полягає у застосуванні каральних заходів, однак роль вказаного органу має відобразитися у профілактичній діяльності задля недопущення порушень прав та свобод людини і громадянина. Крім того, відповідно до ст. 15 Закону України «Про Службу безпеки України» в обов'язки СБУ входить проведення наукових досліджень і дослідно-конструкторських робіт, впровадження їх результатів у практику діяльності Служби безпеки України [1].

Відтак у сучасних реаліях державотворення в незалежній країні особливого значення набуває подальша розбудова діяльності Служби безпеки України, здатної в межах своєї компетенції оперативно та дієво реагувати на загрози національним інтересам і національній безпеці України. Такий процес має відбуватися не фрагментарно й однобічно, а комплексно та системно. На сучасному етапі основними реальними та потенційними загрозами національній безпеці України, стабільності в суспільстві, на які має реагувати СБУ, є такі:

- у сфері державної безпеки: розвідувально-підбивна діяльність іноземних спеціальних служб; загроза посягань з боку окремих груп та осіб на державний суверенітет, територіальну цілісність, економічний, науково-технічний і оборонний потенціал України, права і свободи громадян; поширення корупції, хабарництва в органах державної влади, зрощення бізнесу і політики, організованої злочинної діяльності; злочинна діяльність проти миру і безпеки людства, насамперед поширення міжнародного тероризму; загроза використання з терористичною метою ядерних та інших об'єктів на території України; можливість незаконного ввезення в країну зброї, боєприпасів, вибухових речовин і засобів масового ураження, радіоактивних і наркотичних засобів; спроби створення і функціонування незаконних воєнізованих збройних формувань та намагання використати в інтересах певних сил діяльність військових формувань і правоохоронних органів держави; прояви сепаратизму, намагання автономізації за етнічною ознакою окремих регіонів України;

- у внутрішньополітичній сфері: порушення з боку органів державної влади й органів місцевого самоврядування Конституції та законів України, прав і свобод людини та громадянина, зокрема під час проведення виборчих кампаній, недостатня ефективність контролю за дотриманням вимог Конституції та виконання законів України; можливість виникнення конфліктів у сфері міжетнічних і міжконфесійних відносин, радикалізації та проявів екстремізму в діяльності деяких об'єднань національних меншин і релігійних громад; загроза проявів сепаратизму в окремих регіонах України;

- в екологічній сфері: небезпека техногенного, зокрема ядерного та біологічного, тероризму;

- в інформаційній сфері: комп'ютерна злочинність та комп'ютерний тероризм; розголошення інформації, яка становить державну та іншу передбачену законом таємницю, а також конфіденційної інформації, що є власністю держави або спрямована на забезпечення потреб і націо-

нальних інтересів суспільства та держави [2], [3].

Особливістю діяльності СБУ є те, що вона не може бути настільки ж прозорою, наскільки прозора діяльність інших органів державної влади. Більшість питань її службової діяльності, як правило, не можуть публічно обговорюватися та піддаватися критиці. Оприлюднення інформації, пов'язаної з досягненнями та можливостями спецслужб, може призвести до розкриття їхньої мети та методів роботи. Звичайно, це суттєво зменшить ефективність їх діяльності. Щоб виконувати поставлені завдання на високому рівні, певні сфери діяльності необхідно залишати у таємниці. Передусім, це стосується відомостей щодо джерел, операцій, методів та засобів збору даних, а також анонімності співробітників та захисту накопиченої спецслужбами інформації. Особливу увагу у забезпеченні суверенітету і територіальної цілісності держави необхідно приділити взаємодії СБУ з іншими правоохоронними органами та структурами у вказаному напрямку. Задля ефективної взаємодії доцільно розробляти інструкції міжвідомчого характеру, а також методичні рекомендації практичного спрямування, які б чітко закріплювали основні положення та алгоритми дій працівників правоохоронних органів у забезпеченні безпеки кожного конкретного громадянина та держави в цілому, в залежності від ситуації, яка склалася. Крім того, дуже актуальним на даний момент виступає взаємодія з Інтерполом, зарубіжними правоохоронними органами та спеціальними службами, така взаємодія повинна бути безперервною та полягати у наданні необхідної інформації не тільки заради розслідування злочинів міждержавного характеру, а й їх попередження та профілактики [4, с. 244].

Отже діяльність СБ України безпосередньо пов'язана з існуванням держави, її незалежності та суверенітету. Тому переоцінити її важливість у системі правоохоронних органів дуже складно. Ефективність виконання покладених на СБУ обов'язків залежить від ряду факторів: матеріально-технічного, економічного, законодавчого забезпечення, стану розвитку корупції, вза-

АНОТАЦІЯ

У статті розглянуті роль і місце правоохоронної діяльності у системі завдань в Службі безпеки України. Проаналізовано чинне Законодавство, регламентуюче правовий статус та функціонування підрозділів Служби безпеки України.

SUMMARY

In the articles considered a role and place of law-enforcement activity is in the system of tasks in security of Ukraine Service. Current Legislation, regulating legal status and functioning of subsections of security of Ukraine Service, is analysed.

ємодії з іншими правоохоронними органами тощо. Особливої актуальності дослідження правоохоронної діяльності Служба безпеки України набуває в контексті реформування правоохоронної та судової системи України, в умовах зростання таких явищ, як: тероризм, екстремізм, сепаратизм, організована злочинність. Необхідність посилення протидії злочинності проти державного ладу країни зобов'язує підрозділи Служби Безпеки України удосконалювати свою правоохоронну функцію.

Література

1. Про Службу безпеки України: закон України від 13.05.1992 року України N 2229-XII [Електронний ресурс]. – Режим доступа: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/T222900.html

2. Про основи національної безпеки України: закон України від 19.06.2003 № 964-IV редакція діє з 05.03.2015[Електронний ресурс]. – Режим доступа: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/T030964.html

3. Тоцький В. В. Роль і місце Служби безпеки України в системі суб'єктів боротьби з тероризмом (адміністративно-правові аспекти) / В. В. Тоцький, О. В. Плетньов [Електронний ресурс]. – Режим доступа : <http://aplaw.knu.ua/index.php/arkhiv-nomeriv/3-5-2013/item/210-rol-i-mistse-sluzhby-bezpeky-ukrayiny-v-systemi-sub-yektiv-borotby-z-teroryznom-administratyvno-pravovi-aspekty-totskyi-v-v-pletnov-o-v>

4. Грек М. Завдання Служби безпеки України як правоохоронного органу / М. Грек // Публічне право. – № 3 (7). – (2012). – С. 240-247.